

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÓDICO CATALANISTA

Any 3.—Núm. 82.—Diumenge 2 de Mars de 1902.

LO QUE VOLÉM

«Volém la llengua catalana ab carácter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públichs: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi á la organització interior de nostra terra: volém que catalans sian los jueges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instancia'ls pleits y causas: volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exèrcit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y estableint que la reserva regional forosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

ALS OBRERS

Los polítichs espanyols, aquesta taya de gent poch escrupulosa, no han respectat mai ni'l drets dels ciutadans, ni la salut de la patria, ni l'integritat d'una nació, que élls, de boquilla, volen defensar, tot emprant la brilla y disgregantla com hi ha pochs exemples á l'història.

Primer fou en Cánovas, lo gran home, l'estadista eminent, lo de talent inponderable.... en aquest pais de cegos, lo qui ensajá en gran escala lo divide y vencerás aplicàntlo als problemes socials, pero aprofitaren com á polítich. Unas vegadas apoyava als obrers contra'ls amos y en altres repartia llenya als obrers pera conquistar als fabricants. Ab aquest procediment de tira y afuixa, se feu l'amó de l'auca introduint en la política més desvergonyit dels caciquismes.

Ab la desfeta colonial, perderen los partits tunants la benevolensa que sempre'ls hi havian prestat lo que se en diu elements d'ordre. En Sanz Escartín, cego instrument de la política madrilenista, ampará y fomentà publicament tot lo que anava contra las classes productoras, ab lo decidit propòsit d'establir un verdader dualisme entre fabricants y obrers, á benefici exclusiu dels polítichs espanyols, verdaders y únichs explotadors dels que treballan. En Dato, cregué arrodonir la cosa, fent lo seu célebre viatge á Catalunya ahont los obrers devian rebrerlo ab simpatía, segons opinio d'un amic del poble, dels que tant abundan; y comptant ab questa garantia s'arriscà en Dato á visitarnos. Afortunadament los amos y'ls obrers anaren á la una en aquella circunstancia, y'l segón de'n Silvela fugí cap á Madrid sense haver pogut realisar los seus maquiavèlichs plans.

Caygueren los conservadors y punxen los liberals, però la política que los primers segiren á Catalunya no solsament no cambià, sinó que'ls fusionistes l'accenturen fins á un extrem escandalós. Impotent lo caciquisme pera atacar á cara descoberta las ideas redemptoras tant heròicamente defendidas per los ciutadans independents, apoyá descaradament als perturbadors de l'ordre, als que predicaven la revulació, l'extermini, la guerra social. Lo que succeix sempre; que las pràcticas contra tot l'existent, anaren obrintse camí dintre certs cervells poch conreuhats, y començà á Barcelona aquell llarch periodo de desordres, que no podia acabar sinó á còpia de rius de sanch. Aquesta s'ha vessat á dolls y algunos infelissos, han pagat ab la vida, la xaramèca revolucionaria dels amics del pueblo, d'aquests nous redemptors, que á tot hora predican la revolució pera obtenir vots y engatjar als pobres treballadors y quan los entabancats de cap agafan lo fusell ó la pistola... élls, los que han atiat lo foc, s'amagan ó fugen vergonyosament ahont los mausers no hi arribin.

La llissó ha sigut desgraciadament un trós sanchnanta, però tenim la seguretat que'ls nostres honrats obrers l'haurán ben apresa y no's deixaran d'aquí en endavant, engrascar per los desinteressats amics que no fan més qu'exploitar la seva senzillesa, tot conduintlos per barrancks de mala llei. Ab propagandas com las que's feyan a Barcelona, seguidas de successos que han omplert de dol á molts familiars d'obrers, la classe treballadora no mellorará certament de condició, abans al contrari, s'produirà un rencòs en las seves justas reivindicacions. No és ab las armas á la mà que s'arreglan aquestes coses, sinó per medi de l'estudi y de la rahó. Si ho fan aixís, y prenen afició á l'estudi, deuen clarament, que lo primer que deuen fer, és separarse en absolut dels partits polítichs, sian republicans sian monàrquichs, perque'ls partits polítichs no van més que á las

seves conveniencias y al manteniment ó implantació dels seus ideals; tot lo demés los hi és secundari, quan lo que deu ser secundari en tot mobiment social es la forma de govern. Un exemple d'això'l trobarán á Alemanya y Inglaterra, principalment en la primera, bressol del socialisme. Si los obrers alemanyans haguessin tingut d'esperar lo mellorrament de llur classe, d'un cambi de forma de govern, avuy encara's trobarían un segle endarrerits; però com no consideran esencial aquesta ó l'altra forma de govern, han treballat pera élls y no pera los redemptoristas de club, partidaris de la destrucció, porque ab la destrucció més hi perdi lo treballador que'l capitalista, encara que á primera vista sembla lo contrari.

Lo catalanisme no és un partit polítich sinó un mobiment social, y com á mobiment social cap perfectament dintre de totes las formas de govern; per això prescindim absolutament de repúblicas ó monarchías. Lo mateix deuen fer los obrers y fins deuen deixar de racó la clerofobia que tant se'ls hi ha desenrotllat en los darrers temps. A Alemanya la població catòlica és tant ó més nombrrosa que la protestant, y malgrat això no sabem qu'en cap meeting obrer s'hagi desproticat contra'ls catòlics; uns y altres se respectan tot fent via en llur propaganda pacífica. La verdadera llibertat se practica aixís: respectant á tothom.

Lo dia que'ls obrers abandonin aquestas quimeras, haurán donat un gran pas á favor de las seves reivindicacions. A treballar, donchs, no pera crear més societats de resistència, sinó de concòrdia, ahont obrers y amos resolguen llurs diferencies per medi de l'arbitratge de jurats mixtos, com fan á Manlleu, y creant Montepíos ahont s'hi barregin las quotas dels treballadors y dels amos, pera assegurar lo pàs vellets y als invàlits del treball.

Tot lo que no sigui això y fugir com de la peste dels Lerroux que hi ha á cada vila, és contrari als interessos de la classe treballadora tan soferta y tan digna de consideració.

VERITATS

Lo públich ab son bon sentit, se haurá segurament pogut fixar en que los catalanistes que havèm tingut la sort de treballar pera la regeneració de nostra pàtria y per lo tant de nostra ciutat estimada, com si fossem lo ruch dels cops, com vulgarment se diu, nos havèm fet acreedors dels atacs que per medi de la premsa insustancial però ben unida pera escampar, quan los convé, la mala fama, nos han inconsideràm dimitit los elements caciquistes.

Aquests nous faritzéus que si no se han repartit nostra túnica no ha sigut per falta de voluntat, á l'aproximarse las darreras eleccions municipals se sentiren molestas per la campanya qu'emprengueren á fi de desenopir la conciencia de la gent de bona fè y portar á la casa comunala personas de rectas y sanas intencions á ferhi administració, avuy no de grat començan els mateixos á dir públicament l'acte de contrició.

Alguna cosa s'ha conseguit y tot és comensar. Ja no resulta innocent demanar alguna innovació ó mida de bon govern com abans que's escolta va com qui xiú'és á l'ase; avuy no passa com deya aquell que'ls auxiliars eran los regidors y'ls regidors los auxiliars, no's consenten certas humiliacions y quan convé alguna cosa de veritable importància no se'n va tot com era costum en paraulas, paraulas y cap fet.

La reacció que s'ha produxit en nostra opinió pública's dèu al redresament de l'espirit català, al desitj de ser amos ab lo nostre y de desferar dels ajuntaments als polítichs vividors que amparats pel caciquisme les osa tot permès.

Poden fer memoria de quan nos malparlavan, posant en dubte nostras afirmacions. Ja ho vèuen com no en tenim necessitat de cuidarnos del próxim pera viure ab l'esquena dreta, ni de predicar la bona administració pera quedarnos ab la caixa de las ànimes, ni en fer la felicitat del poble fentli de la pell tiretats.

La convicció hi és de que tant per los del règim que'ls abonan com per élls mateixos s'ha acabat lo poguer fer añar los dits, porque la flauta se ha espallat.

Tenim molta satisfacció, ho confessem; però no és porque passi calenta la bugada moralisadora, sinó per las enseñanzas que's desprene de lo passat.

N'hi ha pera tots los partits, pera los monàrquichs y pera'ls republicans. Los primers s'haurán persuadit de que no és fent lo sorte als devers morals y sociales que tenen, ni ab sa política egoista, ni oposantse á las nobles y llegítimes aspiracions de un poble com s'inspira confiança y s'atrau la gent d'ordre; y'ls segóns tenen de comprender que'l seu pas per las corporacions populars, comissions y juntas fins ara ha sigut xorca y contraproducent, que no es exagerant la nota jacobina y clerofoba com se suman simpatias, recordantse no més de avivar los ideals regionalistas ó autonomistas quan la necessitat de moment apreta de debò.

Las coses han canviat molt en poch temps y encara canviaran més. Estèm en un període en que tenen d'esbrirmarso moar qüestions, y una d'elles és de dret y de dignitat, davant de la que s'empeixen totes las que obeheixen á rahons de conveniencia. La evolució social y'ls temps ho portan aixís: lo poble català espera com las ànimes lo bé, l'autonomia com la primera y més fonda de las necessitats que te Espanya, porque és la única forsa reconstituyent d'aquest malalt y vell Estat.

EDIFICIS ESCOLARS

Lo primer de tots los drets de l'home, és lo dret á la vida. Proclamis en efecte'l plè convenciment de que tot gasto empleyat pera sanejar un lloc determinat, és un gasto molt reproductiu pera'ls Tresor de l'Estat ó del comú, porque no hi ha res més costós que las malaltias y la mort dels que estan cridats á fomentar la producció y la riquesa pública ab lo treball de cada dia.

Cal donar á coneixer, donchs, los esforços y fins sacrificis, que atenent á las rahons exposadas, que són fonamentals, s'imposa l'Estat en los pobles pròsperos, en los pobles que són amos de lo seu.

Parlem clar y català y demanem á l'Estat y als Municipis, més ben dit, formulém nosaltres justas protestas y forsemlos tant á l'un com als altres á estudiar y empender ja en la llei, ja en la pràctica, las grans mellors que aconsella l'Higiene moderna, las que l'experiència ha sancionat en los Estats hont hi batega una vida de cultura, de progrés y de benestar y no estan abaltidas las iniciativas y esforços particulars.

Com més prompte mellor, és menester vencer la tossuda resistència que hi oposan. Abans que tot y sobre tot es la salut y la vida dels ciutadans que constitueix lo capital més positiu de las nacions.

Vinga, vinga donchs l'autonomia dels organismes, sian de caràcter tècnic, sian d'autoritat científica; en plè segle XX és escandalós que segueixin aquests confosos ab las démes dependencias administrativas, jocuines del caciquisme, rodas encarregades de funcions exclusivament burocràtiques.

Assumpto principalissim és la salubritat de las habitationes públichs. Però tothom sab lo poch ó gens que fins avuy això á ningú ha preocupat.

Tant com las condicions generals dels edificis públichs, tenen d'interessarnos las particulars y més en lo que se refereix á las escolas primàries, llochs á nostre entendrer més que de instrucció, d'educació social, que deurián servir pera formar lo còs y l'espirit de la joventesa, ja qu'en virtut de la correlació orgànica, la salut del còs produueix d'un modo inmediat la robustesa de la ment. Qui no vèu en això que'ls edificis-escoles t'nen de reunir en alt grau totes las ventajas higièniques possibles pera la formació de la voluntat de las generacions que pujan, donantlas hi un tremp fortíssim y aconduhiertlas en un sentit d'armonia social, cosa que, pobles d'altres rassas, possehidors de un grau major d'avansament, obtenen desenrotllant las activitats totes de l'economia humana, lo sentit muscular, base d'energies volitivas!

Consegueixis, y per aquí dèu comensar, pera aquesta classe d'edificis, una extensa repartició d'aire pur, un oreig seguit y ben distribuït y una severa netedat. Elegeixis l'exposició més bona y l'islament en punts enlayrats, abundor de bonas aiguas y molta condicja ab los excusats que tan deixaix que desitjan en los establiments d'aquesta categoria. Que la llum del sol, qual influencia sobre'l vigor del còs és tan fonda, penetri fàcilment pera tot arròu. Tot que sigui espayós, ben espayós; que no hi falin patis y jardins pera'ls jochs, passeigs, sports y exercicis gimnàstichs.

No temem en insistir sobre l'imperfecció higiènica de quasi tots nosaltres edificis escolars, y sobre tot clamem perque s'eviti'l subjectar á las tendres criaturas á la funesta influència de l'amuntegament. Moltes salas tenen una capacitat desproporcionada ab lo nombre de xiquets y están desproveïdes de tot medi de ventilació regular. Qui no ha sentit alguna vedada'l baf ofensiu de l'aire gastat, entretingut y miasmàtic d'aquests locals, horas després d'ayrejats? Y si bé s'obren las finestras durant lo temps de classe á classe y de las horas de recréu, aquesta mida no basta yá l'hivern, és sensible'l dirho, quasi sempre se l'oblida.

Creyem convenient establir en las comarcas y encontradas fredas un dels sistemes de calefacció y ventilació barato per obtindre una temperatura suau y igual de 18°C. durant l'estació hivernaca y l'extracció y introducció per cap y per hora del volum d'aire necessari y proporcionat á la capàcitat cúbica de las sales pera alcansar lo major nombre de renovacions totals.

Atenent á la riquesa en germens de la pols, té de procurarse que las parets y'ls objectes del mobiliari s'igan ben llisos y senzills pera evitar que s'hi fixi la pols y ensembs facilitar sovint netejas rigorosas.

No estaria de més recomendar á las juntas locals d'instrucció pública y de sanitat, la publicació perseverant d'instruccions detalladas sobre aquest objecte, y esforços continuats pera fer adoptar los medis sanitaris qu'indiquessin; aixís potser lograríais lo que varem remarcàr l'altre dia de que mestres y deixebles se familiarisessin ab las nociions relatives á l'higiene, calefacció-ventilació y desinfecció de las escolas.

En cap d'ellas, que nosaltres sapièm, los excusats están dotats de cap aparell ó sistema de sifonatge, mellora de suma importància y de véritable necessitat; ni que's desinfecti la tosca de la superficie de las piques dels orinadors qu'escampen arròu una forta olor amoniacial y reaccionan com a ferment sobre las orinas fresques qual urea transforma al instant en carbonat d'amoniach. La netedat dels assentos poden sostenerlo'ls mateixos deixebles; la vigilàcia personal; la prohibició de pujarhi de pèus y'ls cuidados diaris dels porters ó de qui sigui, no deixaran de contribuir á fer desapareixer aqueix origen d'insalubritat repugnant. Y no

se retreuen dificultats econòmicas, puig se'n pot ben surtit ab uns quaranta céntims per deixebles y per any escolar comptant lo reactiu químich, la ma d'obra y'l desgast de las éynas.

També com á mida de profilaxis higiènica pera tallar lo contagi de certas malaltias, dèu impedirse á tot cost escapir á terra, és á dir qu'arrelí en los noys la bona costum d'escupir sempre en las escupideras que se obligarà tinguin las escolas, plenes si per ser de serraduras antisèpticas ó de líquits bactericidas ó sinó escalantlas ab aigua bullenta y netejantlas ab freqüència.

Nostre cor s'apena de vèurer que las supremas necessitats de la salut, tant atesas fòra d'Espanya siguin pera nosaltres per ara un ideal irrealizable y no té d'ésser aixís, si de lo que més sobra pera tot com és la legislació y ensembs lo mandat higiènich, la recomenació eficà, l'organización progressiva en quant á obra merament legislativa estan encara en bolquers y segóns autorisadas y sollemes declaracions serán molt difícils per las resistencias nombrosas de la majoria de nostres homes pùblichs que's figuraren encara viure en los temps dels famosos terros de Flandes y d'Itàlia y somiant desperts no saben coneixer que per aquest camí no's va més que á la miseria y ostentació, als estripalls y galons d'or, és á dir, á l'hidalguia de quero y no pude, á le sombra, la forsa y cultura rudimentarias.

AGUSTÍ M. GIBERT.

Don Tomás

Aquella cayguda de l'esbojarrada euga de l'Anselm, va obligar á Don Tomás á posar-se al llit, donchs la lleugera ferida, gayre bé percebuda en los primers moments del cop, se feya més sensible á mida que recobrava la serenitat. Havia anat á passar una temporada al costat del seu germà y la seva cunyada, y aquests li proporcionarien tota mena de distraccions: pescar al riu, cassar en aquells boscos plens de cúnills selvatices, montar á caball, fer excursions a Puigblau, á l'ermita de Santa Madrona....

Mes als primers días d'ésser al poble, cabalcant en lo fogós animal per las cingleras d'en Romaní, reliscà en las llosas insegures, estimbantse fins restar dolorit y sens forces en un marge curullat de flors boscanas, que l'impiden rodolar més avall en la fonalada que sorprenia ab sa negror....

Els ne tingueren una pena d'aytal desgracia!

Afortunadament era qüestió de pochs días y prompte estaría curat; mes, no obstant, fou necessari buscar al metge pera qu'ell ab una mirada hi fes més que la familia ab tots los seus cuidados y bona voluntat. A més Don Tomás era un home espantadís; qualsevol cosa, lo més feble accident lo transtornava tot; lo seu cor se glasava devant del més petit infortuni.... Aixís és, qu'al veure per el còs dues ó tres ferides que no tenian cap importància, s'espantà de veritat y'l seu germà va indicarli si voldria confessar-se... que si bé no hi havia cap perill de morirse, per la seva tranquilitat....

Ell, vacilà una mica, però á la fi va respondre: «Ccm tú vulgas; potser fòra lo mellor.... Me confessaré, y aixís curaré'l còs y l'ànima!»

Al cap d'una hora's presenta'l metge, un home ab barba grisa, pròximament de l'edat de D. Tomás. Lo seu aspecte no era'l del doctor excèptic que mira fredament les desditzas humanas: més prompte tenia la cara d'un apóstol d'ànimes, d'un ser propici á escoltar conmogut los sofriments dels malats. Quan va entrar á la cambra, D. Tomás se'l contemplà fixament, escorcollantlo ab la mirada. Aquella cara jaquell posat!... no hi havia dubte, era ell, era'l Da-

mià, lo seu company d'Universitat, aquell ab qui havia sostingut tantes disputas, tantas renyinas per qüestió d'una noya que finalment no's va casar ab ningú dels dos! Quin odi més terrible havian niuat en sos cors! No's podian vèure!... Lo metje l'esguardà silenciosament y de sopte reconegué en lo malalt à l'enemic de abans, l'home al qui havia professat més rancor.

Als pochs moments s'obri la porta y entrar lo capellà, mossen Plàcitat, acompañant al Sant Viàtic! Al vèurel D. Tomàs cregué somniar: era l'altre enemic seu, lo qui en la ciutat nadiua, mentres ell estudiava la carrera d'avocat, comensava en lo seminari los estudis eclesiàstichs! Si, era ell, tenia encara aquell nòs punxagut sota del qual los habis molsuts dibuixaven aquella rialla burlona! Las seves famílies eran enemigas de molts anys y questa separació de voluntats havia continuat en los fills potser ab més furia, ab més intensitat encara!

Quin torment sofria'l pobre malalt, enfront dels dos sers que més havia odiat en la vida! L'etzei los hi presentava devant qui sab si quan més lluny se creya tindreis!

Lo metje feu un suprèm esfors y dissimulant tot lo possible la seva emoció, pols'á malalt, reconegué las feridas y abstrayentse de tot lo més baix y despreciable, sens pensar en lo passat, medità l'enlayrada missió que allí tenia y ab tota la convicció de lo que obrava, va extender la recepta, posant-hi tots cinch sentits ab més concentració que als altres malals!

L'esperit de la ciència rompia'ls odis y proclamava la germanor de les idees y debers allunyant la divisió dels homes, à l'ensems que mossen Plàcitat, no volgut reconeixer en don Tomàs à l'enemic de tant temps, donava l'absolució al penitent perdonantlo de tot cor, mateix quèl Déu de Cels, que per boca del seu ministre, li esborrava las culpas passades....

Una calma religiosa s'estenia per tota l'habitació del malalt que Déu acabava de visitar, mentres que un raig de sol se filtrava per la finestra, il·luminant lo rostre de D. Tomàs que tenia l'aspecte dels justos....

FRANCESCH OLIVES Y SIMÓ.

Barcelona, Febrer, 1902.

Comentaris

De la vaga

Decididament això de las vagas no'n convé. Després d'un any y mitj de correspondència setmanal ab los nostres llegidors, passar un diumenge sense parlarlos, ha sigut pera nosaltres un contratemps ben serio. Acostumats á las trifulcas de cada dissapte, corregint y compaginant probas, sufrint enguiñas per si sobra ó per si falta original, no'n hi sabíam avindrà ó no fer rès. A l'arrivar al diumenge passat sens'el corresponent número, fins va semblarlos que era certa aquella fatídica sentència de don Anton: «Jo he mort al catalanism tarragoni».

Per fortuna, ni dich, no ha sigut gran cosa,—no don Anton, sinó la vaga—al menys per lo què's refereix à Tarragona. Tot s'ha redunit a tres dies de festa pels treballadors, ó siguin tres dies sense cobrar jornal per culpa de la solidaritat avuy tan en boga. Y ara que cito aquesta parauleta, me vé á la memoria la definició que va donarem un dels nostres obrers, posseït d'aquell sentit pràctic que'ls distingeix.

Passejavam plegats per la Rambla, comentant los últims successos, quan se'm va acudir preguntarli:—Bé, en què consisteix això de la solidaritat?

—A la vista ho tens, me contestà. Festa avuy, festa demà y... feste fumal...

La resposta no podía ésser més encerrada y gràfica, no tan sols per lo què's refereix als treballadors, sinó fins per moltes altres persones. Ho proba lo que ha succeït al tercer pis de casa, ahont hi viu un empleat carregat de família.

Alarmat l'home per las notícies que corrian, ordenà á la seva mulher que fés provisió per una quinzena. L'alegría que hi hagué entre la quitzalla d'aquella casa al vèure entrar arrobas y més arrobas de pà, no's pot descriure; però la tristesa que's va apoderar de l'empleat quan se'n adonà de que desde aquell moment cada criatura menjava per quatre, no tenia límits.

Un dels días que vaig trobarlo per la escala, lo pobre home m'ho explicà ab tal luxo de detalls, què l'últim, pera truremel del devant vaig haver de dirli:

—No s'apuri, home; vostè ray que cobra de l'Estat!

—Còmo ray? va replicarme extranyat.

—Si, home, si. Que no vêu que vostè al mes de Febrer ab tot y no tindrà més que 28 días, cobran la mesada complerta....

Y'l vaig deixar plantat, sense esperar la resposta.

Previsió

Ab motiu del debat iniciat al Congrés pel Doctor Robert sobre'ls fets pe Barcelona, lo ministre de la Gobernació n'ha dit de molt frescas. Figuríssime que volguen demostrar quèl Gobern estava previngut per si esclatava la vaga gene-

ral, ha manifestat á la Cambra que un mes abans havia dirigit una circular als governadors de totes las provincias, recomanantlos qu'estiguessin preparats per lo que pogués succeir.

No sabém si aquesta circular va remetre també als embajadors, y cònsols de Espanya á l'estrange, però no hauria estat de més que s'hagués fet així, pera evitar futuras y deplorables contingències. Una vegada redactada la circular, tot quedava reduït á gastar unas quantes pessetas en sagells de corrèu, y'l Gobern podia dormir tranquil sense que l'amohinés la por d'una intervenció extrangera.

Però lo més salat del cas és la manera com algúns periódichs de Madrid tractan aquesta qüestió. Un d'ells, que's dedica a assumptos financers y porta per titol *La Estafeta*, afirma ab tot l'aplom y ab tota la serietat de l'ase, que las vagas són degudas al proteccióisme, y és molt natural y llògic perque si s'hagués implanat lo sistema lliure-cambista, ni s'hauria desenrotllat l'industria á Barcelona, ni's temeríen avuy los excessos dels obrers.

Tòquila, home, tòquila. Això si quèstindre penetració y bon sentit. Llàstima que aquest bon senyor que ha escrit semblant plantofada no sigui diputat, perque, molt nos enganyem, ó a horas d'ara ja estaría resolta la qüestió social.

Si, senyors de *La Estafeta*: que s'estableixi tot seguit lo lliure cambi y en un moment desapareixerán las industrias y els obrers y la por de las vagas parcials ó generals....

Però ara me'n adono de que usant lo remey proposat pel periódich madrilén fóra molt fàcil que al poch temps n'esclatés una de vaga de *terribles conseqüències*: la vaga dels inspectors, investigadors y demés sangoneras que no'n deixan viure ab tranquilitat. Y un'altra: la vaga dels cobradores de contribucions....

Decididament voto ab *La Estafeta* y m'crech que'ls mèus llegidors, sobre tot los que tenen vinyas filoxeradas no'm deixaran sol. ¿Cridèm visca'l lliure-cambi?

Industrias á Tarragona?

L'esclat que tingué Tarragona, quan destruïdes las vinyas de França per la filoxera, s'embarcava per lo nostre port mes ví qu'ayga baixa l'Ebre, no podia enganyar á las personas reflexivas. Fou aquell un gran moviment circumstancial, d'ocasió, flor d'un dia, que necessàriament devia desapareixe, tan bon punt fossin acabadas las causas que l'originaren. Replantadas las vinyas á Fransa, aumentada considerablement la producció de vi no solzament en los payssos estrangers nins en aquells com la República Argentina, Xile, Estats Units, que eran uns bons mercats consumidores, si no en moltes regions d'Espanya que'ns feren sèria competència per haver substituït altres cultius ab lo de la vinya, la decadència de Tarragona era inevitable.

Un altre factor ha contribuït ensemeps á fer més difícil la vida mercantil de nostra ciutat. Nos referim á la facilitat de comunicacions y á la acumulació de grans capitals que exigeix la vida moderna.

Abans, Tarragona è mellor dit lo seu port, era la sortida y entrada natural

de gairebe tot lo moviment mercantil de las províncias de Tarragona y Lleyda

y una gran part de l'Aragó. Ademés

los negocis estavan més subdividits y

passavan per més mans. Avuy tot ha canviat; per las extensas xarxes de ferrocarrils se transportan en poch temps

nombrosas mercaderías y passatge d'un lloc á altre per distancial que siga; los

aparells de vela en la navegació marítima han sigut arrebassats per potens màquines de vapor que donan moviment á colosal bastiments; lo petit industrial y

lo petit comerciant han sigut substituïts

per grans comerciants y grans fabricants,

que despreciant intermediaris, vènen directament al detallista y fins en petitas partides als mateixos consumidores.

Naturalment, dintre aquest trasbalament que'l progrès modern ha portat á la vida mercantil com en tots los demés ordres de la vida, los pobles petits que no tenian condicions ni elements naturals de lluita, n'han sortit verament perjudicats, com li ha succeït á Tarragona que no compta ab rès més que la via marítima, puig no té, com posseixen Reus, un veïnatge de pobles que la sostingan ó quan menys que li fassin menys sensible la forta sotregada produïda per las novas corrents mercantils.

Tot estèm convenuts de quèl comers no pot proporcionar per ara ni dintre

molt temps los globuls rojos que necessita l'esblanquida sanch de Tarragona;

això que uns per estudi y altres per instant, tots comprendem, nos fà cercar un

raig de vida envers l'industria. Tots,

grans y petits anyorèm aquellas piràmides

altas y esbeltes que escampen pel

espai lo sum que produceix la combustió del carbó, y desitjaríam, com per

art d'encantament, trobar de cop y volta

alli en los llindars de la Rambla, cap a

ponent, una munió d'edificis grans y ennegrits, quals parets tanquesin la vida de mils d'obrers y l'engrandiment de

Tarragona.

Tots anhelèm, volèm y desitjèm que

l'industria vingui á donar nova vida á

Tarragona; però què y còm fà'l miracle?

Perque hi ha que desenganyar-se: no ne

hi ha prou ab volquer una cosa pera sobre-

tot si no tenim l'educació ni las aptituds

que's necessiten. Aquí desgraciadament

no hi ha llevar ni ambient industrial y

á aixòs d'eu, al meu pobre entendre, que

la fàbrica de teixits que ab capitals ta-

rragonins s'aixecà fa molts anys á la plasa dels Infants, no s'arrelés precisament en un temps que l'industria prenia gran vol, produuint guanys de consideració y cimentant ab senyals d'or moltes grans fortunas d'avuy. Altra hauria sigut la sòrt de Tarragona si en Batlló hagués comprat la fàbrica, puig no tan sols en las expertas mans de dit fabricant s'hauria desenrotllat la fabricació de teixits, sinó que això de las fàbricas és com certes arbres, que de rebrot en rebrot arriban á formar un espès bosch; una fàbrica sempre en porta d'altres. La vanta en Batlló va esfumar per deu mil duros que's creyan los venedors poder estirar en lo prèu....

Després dels ensaigs esmentats n'hi ha hagut d'altres de diferents industries, que tan bon punt comensaren, tingueren necessitat de trasladarse á Barcelona, no perque á Barcelona resulti més barata la producció, sinó perque l'industria, com las persones, necessita viure en societat, allí ahont n'hi ha d'altres de industries, puig ja se sab que unes estan lligades ab altres, sense comptar la major facilitat que hi ha de vendre los productes en un gran mercat com és Barcelona, ahont hi fan cap los compradors de tot Espanya. Una industria, que després altres homes y altres capitals desenrotllaren a Flix, estigué pera estableixerse a Tarragona: nos referim á la fabricació de cosa càustica y altres productes químics. Una persona que no viu aquí però que hi té grans interessos, treballava l'assumpt, ab combinació d'una companyia francesa; però per desgracia no passa endavant, apesar de la reconeguda activitat y bon desitg de la persona esmentada. La mateixa fàbrica de Flix no s'hauria aixecat sense la fe qu'en lo negoci tenia un amic meu, que no trobant apoyo decidit entre'ls capitalistes barcelonins, lo trobà á Alemanya.

No havèm sigut, donchs, sortosos en assumptos industrials, y la falta de l'ambient que produeix el brugit de la màquina, no ns ha educat l'intel·ligència ni ha endressat las nostres activitats envers un element de riquesa tant important y quals varietats ofereixen un gran camp á l'especulació.

Per lo que queda dit, tal vegada'ls mèus benèvolos lectors ne treuràn l'impressió, de que l'establiment a Tarragona d'industrias d'alguna importància lluyrà ab més dificultats de lo que á primera vista sembla. Realment és aixís, puig en aquesta comarca y especialment á Tarragona'n falta un element tan principal com és la forsa hidràulica.

En las provincias de Barcelona y Girona, ahont l'industria s'hi ha desenrotllat més, no's pert un got d'ayga que no contribueixi á fer mourer una ó més turbinas. De Lleyda ningú se'n havia recordat fins ara, com si allí no hi hagués lo Seu capàs per si sól de donar moviment a cent fàbrics; però ara comensan á estudiar la manera d'aprofitar tot aquell devassall d'ayga que desde Puigcerdà vessan los Pirineus pera engranjar l'Ebre sense utilitat peral treball industrial y d'aquí pochs anys la conca del Segre donara feina á milers d'obrers.

Aquí no'n tenim d'ayga y per això'n serà més difícil assolir l'establiment de algunes industrias; però fins convensuts d'aquesta dificultat y de tantas altres que ns lligan de brassos, no debèm desesperar sinó lluytar. No és feina que exclusivament dégi pesar sobre l'Ajuntament, sinó individual y collectivament sobre tots los tarragonins que veramen aymin á nostra ciutat. L'Estat y'l Municipi deu hén ajudar l'iniciativa particular, facilitant tot lo que pugui l'establiment de novas fonts de riquesa. Als particulars, donchs, nos toca treballar y donar á coneixer las iniciativas que tinguen, y tota vegada que tenim lo camí ben assenyalat, pensèmhi tots en lo que més convindria pera donar vida á Tarragona, que de vegades no és més que qüestió de iniciativa, com succeí ab lo de Flix, que no trobant capitals catalans ne trobà de extrangers.

Com aquest assumpt és d'allò més interessant, tal vegada un altre dia, n'parlarem ab més extensió.

X.

Cartas obertes

Al Sr. Roig y Bergadà, diputat a Corts per St. Felip de Llobregat

VIII

Pera salvar lo règim centralista imponent de la gran riua de las reformas autonomistas que l'amenaça ab perill imminent de la vida, cal que fassin conessions en sentit descentralizador, cal que's fassí desde avuy endavant una administració honrada, cal que entonant lo *mea culpa*, s'iniciï un període de regeneració en lo qual cessin d'un cop los abusos y desacerts que'ns han portat á l'actual desgavell.

Això és tan fàcil de dir com difícil de cumplir, com han sigut difícils de cumplir totas las promeses fetas pels que's deuen succéixer en la direcció de l'Estat espanyol. Si desde aqueix moment convé pera matar de poc en poc los ideals nacionalistes, fer política y administració honrada, per què s'és d'obrir de tal manera ab l'únich motiu de matar ideals més o menys acertats y pràctichs? No és més desinteressat y noble practicar lo bé pel meteix bé? Si's politichs espanyols haguessin prescindit sempre de mesquines y egoïsmes; si's encarregats de l'administració de l'Estat, desde'l més alt fins al més baix, haguessin respectat los interessos públics y privats, materials y immaterials, dels que no sols tenen de guanyar-se'l pà ab la suor del front,

sino que ab llur propia suor tenen de guanyarlo pera que visquin ab esplendor des tots los buròcrates d'Espanya, aqueix mobiment de protesta sostingut per la majoria del poble català en contra de las institucions centralistes no seria potser altra cosa quèl gemech d'anyoransa d'altres temps gloriosos llençat per uns quants poèts decadents y catalanistas platonichs.

Auy l'obra nascuda ab l'absolutisme y alletada per la revolució francesa, ab sois resultats poch pràctichs, està pera enderrocar. Desd'el'un extrèm a l'altre de Europa, y més encara, desd'el'un confit á l'altre del mon, tots los pobles oprimits s'han donat la consigna per trencar llurs cadenes y caminar á passos gegantins pera recobrar llur llibertat. Serà potser quèl segle actual serà'l del triomf de les llibertats socials com lo penúltim sigüé'l del plantejament dels drets individuials.</p

Pastillas Morelló

NOVAS

de la llibertat, no de la que avuy gaudim, subiecta á una munio d'entrebarchs tan aproposit pera ferla ilusoria, sinó d'aquella llibertat que's fonamenta en l'independencia de la propia personalitat y s'exerceix en tal forma que's ciutadans poden negar los subsidis als reys, com ho feyan los nostres antepassats en aquellas Corts de gloriosa recordansa....

Tinguin ben present que la normalització social sols se pot conseguir fent ciutadans honrats y dignes, que puguin satisfacer las necessitats de la vida per medi del sant treball, y que gaudeixin de veritable llibertat.

De vostè, senyor Director, afm. s.

PERE ANTÓN MARTÍ.

Notas d'Art

Després d'una vaga d'unas quantas setmanas, amich lector, tornó a reprendre la meva tasca en les «Notas d'Art» de Lo CAMP. Les vagas, ara per ara, sembla que està á l'ordre del dia per tot arreu, y no he tingut més remey que deixarme portar per la corrent. La que jo he sostingut, de caràcter particular, pacífica y desarmada, no era pas de les més difícils de resoldre: (me sembla que no caldrà que t'ho juri). De les altres, algunes, més tard o més aviat arribarán á salvarse, també; segurament quan á ne's homes de bona fè se's aclareix un xich la vista. Però n'hi han de vagas que, si Déu no hi posa un remey, les portaràm al demunt una bona temporada com si fossin una malaltia crònica: la vaga del bon sentit, la de les propias idees, per exemple, van prenen un caràcter alarmant; y no hi valdrán, per poch que deixin encarrinàrlas, totes las *buenas medidas* que's governs hi puguen pendrehi.....

Lo cert és que, entre aquestes y las altres, s'aixeca un ariet de fronda d'exèrcit á extrèm de la patria, y fins més enllà de les fronteras, que no hi valen ni les capes madrilenyas.

**

Tota mena de vagas, fins aquellas que es decantan pel bon costat, portan en sí conseqüències lamentables. En mi se'm manifestan aquestes conseqüències en certa desorientació á l'empedrer novament la tasca, que'm té un bon xich cap-ficat. Ja anirèm encarrinants en les «Notas» successives, si á Déu plau.

Tenia fet lo propòsit d'omplir avuy unas quantas quartilllas ab las consideracions que m'hann sugerit las notícies que publican aquests dies los periòdichs, referents á la celebració del centenari de Victor Hugo, quina festa, ha comogut durant tota una setmana la gran capital francesa: consideracions acoblatas ab las que han publicat los periòdichs barcelonins ara darrerament, parlant de la qüestió dels Museus de Barcelona, quina organiació nova, posada á discussió en aquell municipi, ha donat pèn a certs regidors pera lluïrhi la seva suficiència en coses d'Art, després d'haverla lluïda en *ciència electoral*; no ha pogut ésser, ab tot o'ls meus bons desitjos. Com tampoc' ha pogut ésser, y a fe que'n tenia forsa ganas, d'embrancarme en estudiar lo perquè un públich tant sensat, tant posat en rahó y plé de *sentit comú* com es lo nostre públich, (¡Ey! segons diuen...) lo públich que vā al teatre á Tarragona, l'omplí cada vegada que hi actúa alguna companyeta de las del gènere *átom*; d'aquelles que á falta d'art exhibeixen pantorrillas y *bailan los panaderos*, una mena de dansa estrafalaria, parenta d'aquella dansa gitana que'n diuen «Los tres pelots del domino»; y en canvi no hi vagi un ànim viventá á vèure y aplaudir, —per que's mereix un aplauso,—una companyia sèria com ho es la d'en Salvat, que s'ha vist precisada á refugiarse á l'Ateneu fugint de la soletat, de la ferestega soletat, que hi regnava en el vell teatre de la Rambla de Sant Carles....

Y tan plé d'animació temps enrera, segons diuen, perque jo no vaig anarhi, quan en Gil hi tenia companyia; y tant lluit, sobre tot de personal, durant los balls de disfressas d'aquest passat Carnestolts....

QUIQUET.

Sants de la setmana

Diumenge, dia 2 de Mars.—Sants. Ximènissi p.; Lluci b. y Joví, Pau y Genàri mrs.—Dilluns, 3.—Sants. Ticià b., Emetri s., Eutropi sold. y Cunegun emp.—Dimarts, 4.—Sants. Cassimir r., Lluci p., Agmar, Eugeni y Bassili bs., y Ciril y Foci mrs.—Dimecres, 5.—Sants. Adrià y Focas mrs., Teofíl b., Gerassim an., y'l beat Nicolau Factor f.—Dijous, 6.—Sants. Marcia, Olaguer y Bassili bs., y Victor, Victori y Claudià mrs.—Divendres, 7.—Sants. Tomàs d'Aquin dr., Gaudíos b., Pau erm. y Perpetua y Felicitat mrs.—Dissabte, 8.—Sants. Joan de Déu fdr., Juilià arg., Veremund ab. y Beata, Herènia y Felicitat vgs.

Quaranta horas: continuan á l'iglesia de Nostra Senyora y Ensenyansa y'l dijous comensaran á l'Iglésia del Sant Hospital.

Obran per inhalació dels agents antisséptics, anti-catarrals y anti-asmatítics que's despenen mèntres van desfentse per la boca. Curan la TOS, REFREDATS, BRONQUITIS, AUFECH, CATARROS, RONQUERA, ABCESSOS PULMONARS, ETC.

Farmacia del autor, Portal del Angel, 21 y 23, Barcelona

Sembla que aquesta millora's lograrà, puig degut á les gestions dels diputats catalanistes de Barcelona, ha sigut promès per lo Director General de comunicacions, que prompte's expressos de França portaràn correu y que també's expressos de Madrid conduirán la correspondencia y'ls diaris.

De tots modos és d'agrahir l'interès de la Cambra de Comers en aquesta qüestió, que inicià aquí lo *Diario del Comercio* y las gestions qu'en lo mateix sentit acordà fer l'Ajuntament en la sessió del dimecres á proposta del senyor Cuchi (D. M.)

Ara sols falta que's procuri que'l correu de Madrid destinat á questa ciutat no quedí detingut á Reus ni'l de l'extranger á Barceloua, puig d'altre modo no hi guanyaríam res.

Seguint lo bon exemple, lo dimecres celebrarà sessió l'Ajuntament, de primera convocatoria.

Se despatxaren tots los assumptos pendents y s'aprobà una proposició suspensiva l'acord de construir parterres en la piazza dels Infants, acort près en aquelles èpoques de disbausas, de la que tant temps nos enrecordarà tots los taragonins y en la que sols se tractava de fer obres.... obres y més obres.

També donà compte'l Sr. Pallarés de lo ocorregut ab lo que'l públich anomenà la qüestió del.... *talonari*, qüestió que donarà encara molt joch y que acabarà.... Déu sab còm.

Nostre particular amich lo jove advocat Don Alfons Fabregat nos escriu una extensa carta, ab motiu d'un solt publicat en Lo CAMP del dia 16 de Febrer, en lo qui's feya referencia á la resolució del Rectorat resposant en lo càrech de mestre de la classe d'adultos de la vehina ciutat de Valls, á don Emili Pedrer.

Fa constar lo Sr. Fabregat en l'esmentada carta que la resolució del Sr. Rector Dr. Rodríguez Mendez no pot ésser més ajustada á rahó y á dret; y com de cap manera preteniam en nostre solt molestar al Sr. Rector, ni posar en dubte la justicia de llurs resolucions, no teníem cap inconvenient en declararlo així, pera satisfacció del Sr. Fabregat y nos tra á la vegada.

Nostre estimat amich y company en Francesc Carbó, tan conegeut dels lectores de Lo CAMP per sas xamosas «Notas d'Art», acaba d'inaugurar en questa ciutat una Acadèmia de dibuix, pintura y art decoratiu, quin escayent anuncí publiquèm desd'el present número en la secció corresponent.

Tenim per seguir que l'amich Carbó ha de mereixel favor y la confiança del públich tarragoní, puig ademés de sos innegables coneixements artístics y de son bon gust priu acreditati, reuneix envejables condicions pera dedicar-se á n'aquest simpàtic ram de l'ensenyança.

Grabats.—Santas Creus: Claustre principal, ala del Nort.—Ala de Ponent.—Celler.—«La Pastoreta» (cansó popular).—Santas Creus: Entrada á l'Aula Capitular.

A l'edat de 31 anys morí lo dimars passat nostre particular amich D. Emili Roger y Comas.

Acompanyèm á la familia en lo sentiment pera tan sensible pèrdua.

La Comissió municipal de foment ha acordat procedir á l'inmediat arreglo dels carrers del port, que ab las últimas plujas estaven verament intransitables.

A las vuit de la nit del dijous torná de Barcelona en tren especial lo regiment d'Almansa.

Dit regiment mèntres sigué á Barcelona no donà casi exclusivament lo servet de guàrdies, y sols prengué part en lo tiroteig que hi hagué divendres 21, al protegir la sortida dels carros de la carn de l'escorxador.

Lo mateix l'officialitat que la tropa no tingueren novetat, lo que celebrem.

Lluhidíssimas resultan las funcions religiosas que la Congregació de la Puríssima Sanch celebra cada dilluns en l'iglesia de Nazareth á la que hi acudeixen tots los días nombrosos fidels desitjósos d'escoltar l'eloquent paraula de l'orador Dr. D. Antoni Fauli.

La part musical encarregada á la Capella del Mestre Sr. Gols acaba de completar la magnificència dels esments actes interpretant magistralment y ab justesa escullidas composicions de sabor religiós.

Qui es que per edat que tingui no voldrà conservar lo primitiu color dels seus cabells? Pera conseguirlo lo perruquer CASALS poseix un procediment indi, purament vegetal, que no taca en lo més mínim lo cutis, reproduueix lo cabell y priva sa cayguda.

Lo dimecres foren administrats los últims sagaments á la virtuosa senyora Donya Concepció Solà, esposa de nostre estimat amich D. Joseph Nadal.

La malalta á qui desitjèm una bona millora, segueix en estat de suma gravedat.

A l'objecte de celebrar consulta ab los metges que l'assisteixen, estigué ahir en nostra ciutat lo distingit metge tarragoní y benvolgut amich nostre D. Alfred Opiso.

Si ab sos números anteriors no estés prou «acreditada» l'importancia de la revista *Patria*, ab son número corresponent al mes de Febrer n'hi hauria prou pera figurar entre les mellors que's publican dintre son gènere.

Obran per inhalació dels agents antisséptics, anti-catarrals y anti-asmatítics que's despenen mèntres van desfentse per la boca. Curan la TOS, REFREDATS, BRONQUITIS, AUFECH, CATARROS, RONQUERA, ABCESSOS PULMONARS, ETC.

Farmacia del autor, Portal del Angel, 21 y 23, Barcelona

Elixir á la Ingluvina GIOL

Es lo millor remey pera la prompte y segura curació de totes las malalties del

VENTRELL

per cròniques que sian, regularisant son funcionament y reforçant los debilitats. De venta en totas las Farmaciacs y en casa son autor, *Passeig de Gracia*, 4, Barcelona.

COMERS D'ESTEVE ROSIÑOL

57, Plaça de la Font, 57

DAMASÉ Y BROXAT negre, tot seda (colecció de 50 dibuixos) á pessetas 58'50 lo corte de 13 metres.

GLACÈS Y SURAHS, gran varietat de colors, á pessetas 2'90 y 4'50 metre. TELAS DE VICH Y COTRAI, de totes ampliadas, se n'han rebut grans fassortits.

MADAPOLANS y articles de la Vinda Tolrà: totes las classes á preus de càbrika.

AVIS

PACIÁ MANUEL

participa á sa nombrosa clientela y al públich en general, que ha trasladat son Establiment á la mateixa Rambla de Sant Joan, n.º 50, entrassol; demunt de la tenda «Las Balears», ahont los ofereix son esmerat servet al mateix temps que prèus molt econòmichs.

Especialitat en abrichs de senyoras

W. Jesinghaus y C.ª DE GÉNOVA

Serveix fixo cada dotze dies entre aquest port y'l de Niza, Gènova y demés ports d'Itàlia, ab trasbord pera Amèrica.

Sorirà'l 25 de Mars lo magnífich y rápid vapor *Germania* admetent càrrega.

Son agent: D. Antoni Mariné.

Aznar y C.ª y La Actividad DE BI.BAO

Pera Liverpool sortirà d'aquest port el 7 al 8 de Mars lo vapor *Diligente* admetent càrrega.

Pera Londres y Amberes sortirà de aquest port del 10 al 12 del corrent lo vapor *Malavafio* admetent càrrega.

Son agent: D. Antoni Mariné.

Pera Valencia, Alacant, Málaga, Cádiz, Galícia, Asturias, Santander y Bilbao, sortirà d'aquest port lo dia 5 del corrent lo vapor *Adela Roa* son capitá Company, admetent càrrega y passatgers pera dits ports.

Son agent: D. Joseph M. Ricomá.

Noyas Las que vulgan treball pèra sa casa y per tot l'any, poden dirigir-se á Joseph Solano, tenda de robes, carrer de Merceria, 6, sota las Voltas.—Tarragona.

ACADEMIA CARBÓ DIBUIX-PINTURA ART DECORATIV Vnió-36. Tarragona

Horas de classe.—PINTURA.—Classe per noys: De set á dos quarts de nou del matí.

Classe per senyoretas.—De dos quarts de dues á las tres de la tarda.

DIBUIX.—Pera senyoretas: A la mateixa hora de la classe de pintura.

Pera noys: De set á dos quarts de nou del vespre.

CLINICA de malalties de la mare, vias urinàries y cirurgia general

DEL Dr. B. Esteban Lahoz EX ALUMNE INTERN (PER OPOSICIÓ) DEL HOSPITAL CLINICH DE SARAGOSSA, EX AJUDANT OPERADOR DELS REPUTATS CIRURGIÀMS DRS. LOZANO, QUINTERO Y CENZANO, PREMIAT PER L'ACADEMIA D'HIGIENE DE MADRIT, ETZ., ETZ.

Ibarra y C.ª de Sevilla Línia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villagarcia, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastià, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havré y París.

Sortirà d'aquest port lo dia 6 de Mars lo vapor *Cabo Ortegal* son capitá don Emeterio Gondra, admetent càrrega y passatgers pera els citats ports.

VÍ NEGRE PUR DE RAHIM Del terme de Tarragona, procedent del Más de Gariot, á 25 cénts. litre. Denda de Nostra Senyora y Ensenyansa y'l dijous comensaran á l'Iglésia del Sant Hospital.

Xampany Catalunya, MIRÓ Y TARRAGÓ.—Reus

Xarop de hipofosfits CLIMENT

La llegítima marca "SALUD"

Srs. Climent y C.^a.—Tortosa.—Molt senyors meus: Lo Nen X. de tres anys, sofria desde més de un any de una escròfulacrònica. Cansat d'usar sens cap resultat quantas Emulsions y reconstituyents se presentan per aquests casos, vaig ensenyjar los **Hipofosfits Climent**, trobant consol lo pacient ja en el primer frasco y molt prompte la curació complerta.—**Dr. Siloni**, Catedràtic de Barcelona.

Srs. Climent y C.^a.—Tortosa.—Molt senyors meus: Puch assegurarlos qu'en tots los cassos d'**Asthenia** presents a la meva clínica a causa d'afeccions genitales provenientes de la falta de fixesa de les visceres abdominals (Enteròptosis) lo **Xarop Climent marca SALUD** m'ha donat inmillorables resultats.—**Dr. Gibert**, Especialista en parts y malalties de la dona.

Exigeixis lo llegítim **Xarop Climent SALUD**, únic aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s'en expén altre del mateix nom.

Maquinaria agrícola, industrial y vinícola

Compleix assortit en ferreteria

Marcel·lí Vicens

APODACA, 27, TARRAGONA
Unich representant en aquesta província de

importants casa de Barcelona, Srs. Ignaci San-
lere y C.^a, constructors d'aràdars y bògits pera
fondas llaurades y demés màquines agrícoles

LA JOYA DEL CENTRE
ESTABLIMENT DE BEGUDAS

DE

JOSEPH RIOLA

22, RAMBLA DE SANT JOAN, 22
Se despatxan tota classe de vins y licors de
les més acreditades marques á preus molt eco-
nòmics.

Es serveix á domicili.

La confianza

SASTRERIA DE EMILI PUJOL

9, Unió, 9

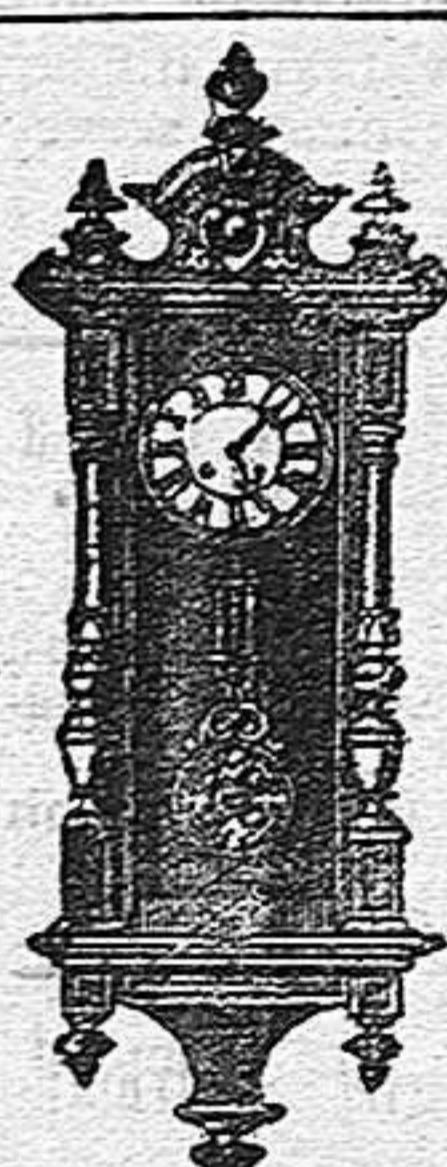
TARRAGONA

RELOTGERIA

DE

F. RIGAU

Baixada de Misericòrdia, 14
TARRAGONA

Gran assortit de re-
llotges de totas classes y preus. Taller de
composturas.

La Menorquina
PASTELERIA Y CONFITERIA

DE
Ramón Montserrat
Major, 32, cantonada al del Abad
Tarragona

Aquest establiment ofereix al públic
á més de tot lo relacionat ab sa classe la
especialitat en guirlasses del Pilar y Bel-
gas.—Cafés torrats diariament.—Xerez
y Xampanys de totas marcas.

Se serveixan bodas y bateigs

Gran fàbrica de braguers
24, Unió, 24

Hernández (TRENCACTS)

Aquest establiment compta ab los avengços
mes moderns y pràctics que la ciència re-
queríx pera la construcció y aplicació de tota
classe de braguers y d'aparells ortopèdics.

Especialitat en lo bruguer Articular Re-
gulador Sistema Montserrat y ab lo tracta-
ment de les trencadures.

Grans existències en braguerets de goma
pera la curació radical de les trencadures
congènitas y adquirides de l'infància y tot
lo concernent á Cirurgia y á Ortopèdia.

Casa recomenada per tots los senyors met-
jes que dan tingué ocasió de conéixerla, tant
per los gèneros de son catàleg com per los
preus reduïts.

PERE MONTSERRAT. Unió, 34.—TARRAGONA

BOTIGA DE VARIS GENEROS

DE
J. GUELL
39, Major, 39.—TARRAGONA
Capas de 3 à 15 duros

Gran existència en capas de classe super-
ior ab elegantes y variades giras á preus de
fàbrica.

Ademés hi ha un complet assortit de gè-
neros pera senyoras y senyors, propis de la
present estació.

Camiseria, sastrería y gèneros de punt.
Mundos, paraguas y cotillas.

Llensols de cotó, de 8 pams ample per .13
y 1½ de llarch, á 10 rals un.

Tancat los dies de festa
39, Major, 39.—TARRAGONA

Única que con-
te un 80 per
100 d'oli pur
de fetge de ba-
callá y glicer-
fosfats y hipofos-
fats de cals y de sosa. Aprobada y reco-
menada pel Col·legi Mèdic oficial de Barce-
lona y analitzat per Dr. Bonet, catedràtic de
Farmacia á l'Universitat de Madrid. Es ali-
ment, lleminadura y medicament tònic y
estimulante del desenrotllot físic; aumenta la
secreció de la llet; ajuda la creixensa dels
osos y el trencar las dens; d'efectes positius
en les embràcades y en l'infància. Es crema
clara, blanquisima y la mes agradable ('s con-
serua sempre.)

Cura la tos, catarros, bronquitis, tisis, es-
cufulas, hinfatisme, raquitisme, debilitat,
pox, re, reumatisme, diabetes etz., etz.

Rebutjar les similars y estrangeres, que no
receptan, despatxan ni prenen los bons es-
panyols. De venda, en totas las farmaciacs.

Déposito: Dr. Andreu L. Gasa Barcelo-
na G. Garcia, Martí y C.^a y Fernandez, 4,
Madrid y en totas las capitais y poblacions
importants. M. Nadal, Tarragona.

26, COMTE DE RIUS, 26

Emulsió Nadal
ES LA MILLOR

En Llanas ven uns paraigües
de semi-seda y cutó,
de color inalterable
y teixit tantíssim bò,
que resisteix tota prova
al devall d'un canaló.

Ademés, també té uns vanos
ab uns pintats tan rebòns,
que ni Rafael ni Murillo
los podrían fer milló,
apropósito per regalos;
causen gran admiració.

Trobarán també sombrillas
y un gran assortit de bastòns,
parassols de totas menes
que son mol, barato y bons.

Millor dit: no ya cap casa
en 'an bonas condicions.

EXCELCER

Pianos

convencionals, desde 10 pesetas al mes.

S'afinan y componen tota mena de instruments de música á preus reduits.

Antich y acreditat magatzém de música de

de les acreditadas fàbrics de Chas-
saingne frères, Ortiz y Cussó.

Armoniums y tota classe d'instru-
ments de música.

Se'n llogan de nous y usats á preus

de Chas-
saingne frères, Ortiz y Cussó.

Armoniums y tota classe d'instru-
ments de música.

Se'n llogan de nous y usats á preus

ANTONI ICART Y ALASÁ

23, San Agusti, 23.—TARRAGONA.—23, San Agusti, 23

SOPRENENT VERITAT!!

Única y veritable ocasió pera gastar béls diners en regalos, quin valor sobrepuja á son cost. Objectes d'or de lley garantit (18 quilats) ab hermosissims y ex-
plèndits brillants, químicament perfectes, de mes valor quèls veritables per ilur
constant explendor y llimpiesa. Descomposició de llum, duresa, lapidació perfecta,
imitació maravillosa.

5.000 PESSETAS

se regalan á qui distingeixi aquells brillants Alaska dels llegítims. Gran premi á
l'Exposició de París.

Anell pera caballer, or brillant.	50 pesetas
Idem pera idem (brillant molt gròs).	100 »
Agulla, idem idem.	25 »
Idem, idem idem (brillant molt gròs).	50 »
Anell pera senyora ó senyoreta, idem idem.	25 »
Arracades (parell) pera senyoreta, idem idem.	25 »
Idem pera senyora, idem idem.	50 »
Idem pera idem (brillant gròs).	100 »
Idem pera nenes (gran regalo).	25 »

S'envian franch de tot gasto per corréu, en caixetas certificadas y declaradas
mercancies pera tota Espanya y illas.

No s'enviarà cap remesa que la petició no vagi acompañada de son import en
bitlets del Banc d'Espanya, en earta certificada ó valor declarat.

Envíi la mida dels anells prenent-la ab un fil á l'entorn del dit.

No's fan descomptes; no's concedeixen representacions, ni s'envian catàlegs, dibuixos ni mostrars.

A tot comprador que no's conformi ab la mercància, se li retornarà inmediatament
son import.

Diriginse al representant únic de la Societat Or y Brillants.

Am: Alaska, G. A. Bayas, Corso Romana, 18, Milà, (Italia).

Lo Dr. Jordán

CIRURGIA DENTISTA

Ex-alumne del Colegi Espanyol de Dentists,
Ex-operador de la casa del Dr. Treviño,
Madrid, etc.

Participa á sos nombrosos clients y al pù-
blic en general, que relacionat ab las me-
llors casas extrangeras, pot oferir dents arti-
ficials a preus molt ventajosos.

Pera las operacions odontològiques que dit
senyor practica, compta ab tots los anestesi-
cós fins al dia coneeguts.

PLASSA DE PRIM 2, PRINCIPAL, REUS
Operá a Tarragona los dimars de
las 9 del matí á las 5 de la tarda y
los divendres de 3 à 5 de la tarda
RAMBLA DE SANT JOAN 70, ENTRESOL

Farmacia Plana

al costat de la antiga

CASA FIGUERAS

REAL, 6.—Tarragona

Provista de medicaments moderns adqui-
rits d'origen.—Compleit assortit de medica-
cions pera curas antisèpticas.—Especialitats na-
cionals y extrangeras.

Aguas minero-medicinales
TARRAGONA

TOTHOM FOTÓGRAF

Á LA CASA DE DROGAS Y PRODUCTES QUÍMICOS

DE SEBASTIA CARDONA

Trobaran los aficionats á la fotografia un assortit complet de cambras, trespeus, cubetas, prempses
escorredoras, dipòsits d'aigua, estumadors, calibres, fanals de varias formes, cartolinas, paper citrat
Lumière, paper bromurat llort, placs porcellanas, targetas postals sensibles, estereoscòpicas y vistas
estereoscòpicas y bany viratge combinat.

Depositari del paper brillant Gelatina citrat de plata y albumina marca "Tambour".

Cambra instantànea. Llamp exprés 9 per 12 ab 12 chasis 70 pesetas.

» Periscope-Delta diafragma iris 9 per 12 ab 6 45 »

» Exprimidor minimum 6 1/2 per 9 ab 6 10 »

» 6 1/2 per 9 ab 6 extra 13 »

» de campanya 9 per 12 70 »

» instantànea Periscope-Delta (Stereoscòpica) 9 per 18 110 »

Tinch lo gust de participar á ma nombrosa clientela, que he rebut las cambras Stereoscòpicas (Delta-
cartouche) ab propòsito de poguer aplicar plaques y pel·lícules. Premiada a l'exposició de París ab me-
dalla d'or. Unica casa a Espanya que's troben en venda.

REVELADOR CARDONA

Unich en sa classe per ser lo més ràpit, no s'altera ni taca

PREUS SENS COMPETENCIA

SE DONAN INSTRUCCIONS.—LABORATORI Á DISPOSICIÓ DELS CLIENTS

APODACA, 27, Y PLASSA D' OLÒZAGA, 9, TARRAGONA

EXCELCER

En Llanas ven uns paraigües

de semi-seda y cutó,

de color inalterable

y teixit tantíssim bò,

que resisteix tota prova

al devall d'un canaló.

Ademés, també té uns vanos

ab uns pintats tan rebòns,

que ni Rafael ni Murillo